

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію Сечки Світлани Володимирівни

«Соціалізація молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях (60-80-ті роки ХХ століття)», представлену до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка.

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день в Україні в умовах реформування всіх ланок суспільства надзвичайно гостро постає питання соціалізації молодого покоління. У сучасному світі зростає кількість десоціалізованих людей, спостерігається зменшення вагомості найважливіших інститутів соціалізації - сім'ї та освітніх закладів. Особливо ця тенденція помітна в студентському середовищі, де часто виявляється негативне ставлення молоді до своєї країни, неприйняття громадянських норм і цінностей. Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, потребує вивчення і використання історико-педагогічного досвіду соціалізації юнаків і дівчат у процесі навчання у ВНЗ. Особливо цікавим і повчальним є досвід використання соціалізаційних можливостей студентських громадських організацій та об'єднань у другій половині ХХ століття. Критичне осмислення минулого дозволить об'єктивно оцінити явища та події, що відбулися в історії, виокремити все те, що є джерелом життєвих сил нації, внеском у загальнолюдську скарбницю.

Ураховуючи вищезазначене, є підстави стверджувати про актуальність і своєчасність дисертаційного дослідження С. В. Сечки, яке присвячене соціалізації молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях (60-80-ті роки ХХ століття).

Актуальність теми роботи підтверджується й тим, що вона виконана в межах комплексної науково-дослідної теми «Вітчизняна і зарубіжна педагогічна спадщина (друга половина ХІХ – початок ХХІ століття)», що

розробляється в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації С. В. Сечки є високою й базується на використанні документів і матеріалів Центрального державного архіву вищих органів влади України, Центрального державного архіву громадських об'єднань України, законодавчих та нормативних актів, зокрема, положень, наказів, розпоряджень уряду з питань освіти, навчально-методичної документації вищих навчальних закладів України досліджуваного періоду.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження. Науковий рівень і достовірність результатів дисертаційного дослідження С. В. Сечки забезпечується методологічною та теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій; застосуванням комплексу теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження; широким використанням історико-педагогічної літератури та архівних джерел досліджуваного періоду; всебічною апробацією результатів дослідження.

До основних нових наукових результатів дисертації слід віднести наступне:

На підставі вивчення й аналізу історико-педагогічної літератури, архівних джерел, нормативних документів офіційних органів державної влади, тогочасної періодичної преси, дисертантка визначила та проаналізувала сутнісні характеристики процесу соціалізації студентів у громадських організаціях та об'єднаннях, схарактеризувала соціально-історичні та педагогічні чинники соціалізації молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях у 60-80-х рр. ХХ ст., виявила ступінь розробленості проблеми соціалізації в студентських громадських організаціях та об'єднаннях у педагогічній теорії досліджуваного періоду.

Доречним, на наш погляд, було почати дослідження з визначення сутнісних характеристик процесу соціалізації студентської молоді, оскільки шлях наукового пізнання «від теорії до історії» дозволяє зафіксувати основні параметри історико-педагогічного аналізу, забезпечує можливість коректних оцінок та інтерпретацій.

Авторка, аналізуючи соціально-економічну та політичну ситуацію в Україні наприкінці 50-х – першій половині 60-х рр., робить акцент на кардинальних змінах, які відбулися в країні і які сприяли лібералізації суспільного життя, висунули нові вимоги до освіти й виховання підростаючих поколінь. Слушним є висновок про те, що укріплення зв'язку вищих навчальних закладів із виробництвом та життям створило сприятливі умови для становлення та розвитку студентських громадських організацій та об'єднань, в яких юнаки й дівчата отримували можливість для вияву власної ініціативи та самодіяльності.

Слід позитивно оцінити подану з урахуванням зміни освітньої політики та наукових підходів періодизацію наукового вивчення проблеми соціалізації молоді в громадських організаціях та об'єднаннях. Не викликають заперечень виділені авторкою три хронологічні етапи: 1) кінець 50-х – перша половина 60-х рр.; 2) друга половина 60-х – перша половина 80-х рр.; 3) друга половина 80-х рр.).

Позитивної оцінки заслуговує намагання С. В. Сечки розглянути процес соціалізації молоді в студентських організаціях та об'єднаннях в історичній динаміці. У зв'язку з цим виявлено особливості соціалізації в студентських наукових об'єднаннях у 60-х роках, які виявлялись у формуванні професійного соціального досвіду й професійно значущих особистісних якостей через забезпечення зв'язку навчання з життям і створення умов для використання наукових знань у виробництві, у певній недооцінці виховних та соціалізаційних можливостей науково-дослідної роботи, в організації самостійності та самодіяльності студентських наукових об'єднань. Чітко виділено тенденції, що характеризували цей напрям соціалізації у 70-80-х: підпорядкування

студентських наукових об'єднань комсомольським організаціям і часткова втрата самостійності; розширення соціалізаційного поля науково-дослідної роботи студентів, її політизація й ідеологізація; забезпечення масового характеру науково-дослідної роботи студентів; формалізація діяльності студентських наукових об'єднань. У другій половині 80-х років виявились негативні тенденції в організації науково-дослідної роботи студентів (невідповідність її змісту, форм і методів новим економічним і соціально-політичним умовам, застарілість нормативної бази).

Докладно і всебічно проаналізовано процес соціалізації молоді в студентських будівельних загонах. Обґрунтованим є визначення його особливостей у 60-х роках (переважання завдань виробничого характеру, пов'язаних з підняттям цілини, будівництвом об'єктів народного господарства тощо; відрив процесу соціалізації від завдань професійної підготовки студентів) та тенденцій розвитку в 70-х – першій половині 80-х років (розширення невиробничих напрямів діяльності, підсилення зв'язку будзагонівського руху із завданнями професійної підготовки, підсилення політико-ідеологічної складової діяльності; виникнення спеціалізованих, творчих студентських загонів, студентських загонів безоплатної праці.). У дисертації також показано, що кризові явища в економіці й суспільно-політичному житті другої половини 80-х років ХХ століття зумовили тенденцію до загострення труднощів у роботі студентських будівельних загонів й поступового згорання їх діяльності.

Погоджуємося із узагальненнями авторки стосовно ролі студентських об'єднань та клубів за інтересами у процесі соціалізації студентства, особливостей і тенденцій розвитку цього напрямку соціалізації в досліджуваній період. У роботі окреслено низку причин, що призвели до певних перекосів у соціалізаційних процесах, до втрати інтересу з боку частини студентів до діяльності об'єднань та клубів за інтересами, участі студентської молоді в неформальних молодіжних об'єднаннях у другій половині 80-х років.

Важливим досягненням пошукувача є те, що у дисертації виявлені основні напрями соціалізації молоді в студентських громадських організаціях та

об'єднаннях (соціалізація студентів ВНЗ у процесі наукової діяльності; соціалізація в студентських будівельних загонах; соціалізація у студентських об'єднаннях та клубах за інтересами), особливості та тенденції її розвитку в Україні у 60-80-х роках ХХ століття.

Позитивної оцінки заслуговує і той факт, що авторкою до наукового обігу введено невідомі та маловідомі архівні документи, публікації в періодичній пресі з досліджуваної проблеми.

Загальні висновки і висновки до кожного розділу адекватно і логічно представляють теоретичні позиції автора, базуються на значній джерельній базі, мають теоретичну і практичну новизну.

Взагалі, наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертанткою вперше відтворено комплексно (60 – 80-ті роки ХХ століття) питання соціалізації молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях. Окрім того, визначено провідні тенденції та перспективи творчого використання педагогічно цінних ідей і досвіду досліджуваного періоду в сучасних умовах.

Значимість отриманих результатів для науки і практичного використання полягає в можливості їх використання для подальшої наукової розробки історико-педагогічних аспектів соціалізації студентської молоді; використання матеріалів дисертаційної роботи в процесі викладання лекційних курсів, проведення семінарських занять з педагогіки, соціальної педагогіки, історії педагогіки; під час підготовки навчальних і методичних посібників для студентів педагогічних вишів із зазначених дисциплін; у науково-дослідній роботі студентів, магістрантів; у системі післядипломної педагогічної освіти й самоосвіти.

Безперечне практичне значення має і проаналізована авторкою практика соціалізації молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях у 60-80-х роках ХХ століття.

Підтримуємо загальний висновок дисертантки про те, що студентські організації та об'єднання зможуть ефективно впливати на процес соціалізації, якщо вони будуть охоплювати всі основні сфери життєдіяльності сучасних студентів – навчання, наукову діяльність, дозвілля.

Проведене дослідження безперечно сприятиме збагаченню сучасної педагогіки новими підходами до організації соціалізаційного процесу у студентських громадських організаціях та об'єднаннях.

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях. Хід і висновки проведеного дослідження досить повно відображено у 9 одноосібних публікаціях, із них: 8 – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному науковому виданні. У цілому, рівень і кількість публікацій та апробації матеріалів дисертації на конференціях відповідають вимогам МОН України.

Автореферат ідентичний за змістом з основними положеннями дисертації і достатньо повно відображає основні її наукові результати, що отримані здобувачем.

По дисертаційній роботі можна зробити наступні зауваження:

1. У дисертації слід було б дати пояснення стосовно співвіднесення понять «студентська організація» та «студентське об'єднання», які є близькими, але все ж відрізняються за своїм значенням. Складається враження, що в дослідженні вони використовуються як тотожні.

2. У п. 1.2. доцільним було б більш докладно розглянути педагогічні чинники, що вплинули на розвиток соціалізації молоді в студентських організаціях та об'єднаннях у 60-80-х роках ХХ століття.

3. Аналізуючи практику соціалізації молоді в студентських організаціях та об'єднаннях у 60-80-х роках ХХ століття, слід було б більше уваги приділити негативним моментам, оскільки саме критичний аналіз історико-педагогічного досвіду дозволить позбутися помилок та подолати труднощі.

4. Дисертаційна робота виграла, якщо б окремий підрозділ було присвячено історіографії проблеми та аналізу джерельної бази дослідження.

5. На наш погляд, авторка запропонувала надмірно загальні рекомендації стосовно використання історико-педагогічного досвіду в сучасних умовах. Варто було б їх конкретизувати і вказати, які саме форми соціалізації студентів, що використовували у минулому, дозволять посилити соціалізаційний потенціал студентських організацій та об'єднань сучасних ВНЗ.

Проте висловлені зауваження, на нашу думку, істотно не знижують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження С.В. Сечки, яке виконано на високому науковому рівні.

ВИСНОВОК

Таким чином, проведений аналіз дозволяє стверджувати, що дисертація «Соціалізація молоді в студентських громадських організаціях та об'єднаннях (60-80-ті роки ХХ століття)» є завершеним, самостійним дослідженням, що відповідає вимогам пп. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, зі змінами від 19.08.2015 р. (Постанова Кабінету Міністрів України № 656), а її авторка – **Сечка Світлана Володимирівна** заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 - соціальна педагогіка.

Офіційний опонент: доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри історії педагогіки та порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Л.А. Штефан

Підпис та засвідчується зав. загальною

15. 02. 2016 р.